27. gr.

Í 36. gr., 1. mgr. falli niður orðin „happdrætti og.“

28. gr.

Aftan við 1. mgr. 36. gr. komi ný málsgrein, er verður 2. mgr., svohljóðandi:
Háskólanum skal heimilt að eiga og reka lyfjabúð til kennslu og rannsókna í lyfjafræði lyfsala.

29. gr.

36. gr., 2. mgr., er verður 36. gr., 3. mgr., orðist svo:
Forseti Íslands veitir embætti háskólabókavarðar að fengnum tillögum háskólaráðs. Menntamálaráðherra skipar aðra bókaverði að fengnum tillögum háskólaráðs. Háskólaráð ræður annað starfslið bókasafns eftir því sem fé er veitt til í fjárlögum. Háskólaráð setur reglur um stjórn háskólabókasafns og fær háskólabókaverði erindisbréf.

30. gr.

37. gr., 1. og 3.—5. mgr. falli brott.

31. gr.

Í 38. gr., 2. mgr., falli niður setningin „Prófessorinn í lyfjafræði hefur umsjón með kennslu í lyfjafræði lyfsala.“

32. gr.

38. gr., 3. og 4. mgr. falli brott.

33. gr.

39. gr. falli brott.

34. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi, og skal þá fella ákvæði þeirra inn í meginmál laga nr. 84/1970, um Háskóla Íslands, með áorðnum breytingum, og gefa þau út svo breytt.

Gjört í Reykjavík 30. maí 1979.

Kristján Eldjárn.
(L. S.)

Ragnar Arnalds.

Nr. 47. 30. maí 1979.

LÖG

um aðstoð við þroskahefta.

FORSETI ÍSLANDS

gjörir kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og ég staðfest þau með samþykki mínu:

1. KAFLI
Markmið og stjórn.

1. gr.

Markmið þessara laga er að tryggja þroskaheftum jafnrétti við aðra þjóðfélagsþegna og skapa þeim skilyrði til þess að lifa sem eðlilegustu lífi í samfélaginu.

2. gr.

Orðið þroskaheftur táknar í lögum þessum hvern þann, sem þannig er ástatt um, að hann geti ekki án sérstakrar aðstoðar náð eðlilegum líkamlegum eða andlegum þroska.

3. gr.

Málefni þroskaheftra heyra undir 3 ráðuneyti. Hjúkrunar- og sjúkradeildir heyra undir heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytið, fræðsla undir menntamálaráðuneytið og önnur mál undir félagsmálaráðuneytið.

Sérstök deild innan félagsmálaráðuneytisins annast málefni þroskaheftra. Félagsmálaráðherra setur reglur um starfsemi og verksvið deildarinnar.

Ráðuneytin skipa sinn manninn hvert í stjórnarnefnd málefna þroskaheftra, sem m. a. skal gæta þess, að ráðstafanir varðandi alla þjónustu við þá verði samræmdar. Auk þess skal Öryrkjabandalag Íslands tilnefna einn fulltrúa í nefndina og Landssamtökin Þroskahjálp einn fulltrúa. Fulltrúi félagsmálaráðuneytisins er formaður nefndarinnar, sem skipuð skal til þriggja ára í senn. Varamenn skulu skipaðir á sama hátt.

Nefndin úrskurðar ágreiningsatriði, sem upp kunna að koma vegna framkvæmdar laganna, en vísa má þeim úrskurði til félagsmálaráðherra.

4. gr.

Landinu skal skipt í átta starfssvæði hvað málefni þroskaheftra snertir:

1. Reykjavíkursvæði, sem tekur yfir Reykjavíkurborg.
2. Reykjanessvæði, sem tekur yfir Gullbringu- og Kjósarsýslu, Grindavíkurkaupstað, Keflavíkurkaupstað, Njarðvíkurkaupstað, Hafnarfjarðarkaupstað, Garðakaupstað, Kópavogskaupstað og Seltjarnarneskaupstað.
3. Vesturlandssvæði, sem tekur yfir Borgarfjarðarsýslu, Mýrasýslu, Snæfellsnes- og Hnappadalssýslu, Dalasýslu og Akraneskaupstað.
4. Vestfjarðasvæði, sem tekur yfir Austur- og Vestur-Barðastrandarsýslur, Vestur-Ísafjarðarsýslu, Norður-Ísafjarðarsýslu, Strandasýslu, Bolungarvíkurkaupstað og Ísafjarðarkaupstað.
5. Norðurlandssvæði vestra, sem tekur yfir Vestur-Húnavatnssýslu, Austur-Húnavatnssýslu, Skagafjarðarsýslu, Sauðárkrókskaupstað og Siglufjarðarkaupstað.
6. Norðurlandssvæði eystra, sem tekur yfir Eyjafjarðarsýslu, Suður-Þingeyjarsýslu, Norður-Þingeyjarsýslu, Ólafsfjarðarkaupstað, Dalvíkurkaupstað, Akureyrarkaupstað og Húsavíkurkaupstað.
7. Austurlandssvæði, sem tekur yfir Norður-Múlasýslu, Suður-Múlasýslu, Austur-Skaftafellssýslu, Seyðisfjarðarkaupstað, Neskaupstað og Eskifjarðarkaupstað.
8. Suðurlandssvæði, sem tekur yfir Vestur-Skaftafellssýslu, Rangárvallasýslu, Árnessýslu, Vestmannaeyjakaupstað og Selfosskaupstað.

Á hverju svæði skal starfa 5 manna (Reykjanessvæði 6 manna) svæðisstjórn, er hefur það hlutverk að gera tillögur um þjónustu og samræma aðgerðir þeirra aðila, sem með stjórn þessara mála fara, svo sem fræðslustjóra, héraðslækna og fulltrúa sveitarfélaga. Í hverri svæðisstjórn skulu vera: Fræðslustjóri (fræðslustjórar), héraðslæknir og þrír menn skipaðir af ráðherra, tveir þeirra samkvæmt tilnefningu svæðisbundinna samtaka sveitarfélaga (í Reykjavík borgarstjórn) og einn samkvæmt tilnefningu foreldrasamtaka þroskaheftra á svæðinu. Stjórnin kýs sér formann. Skipunartími stjórnar er 4 ár.

Ráðherra setur svæðisstjórnum starfsreglur að fengnum tillögum svæðisstjórna og stjórnarnefndar.

5. gr.

Á hverju svæði skal eftirfarandi þjónusta veitt:

1. Frumgreining.
2. Sjúkraþjálfun.
3. Iðjuþjálfun.
4. Þroskaþjálfun.
5. Talkennsla.
6. Félagsráðgjöf.
7. Leiktækjaþjónusta.
8. Sálfræðiþjónusta.

Þjónustu þessa skal veita, eftir því sem við á, í heilsugæslustöðvum, skólum, dagvistarstofnunum, á heimilum og öðrum stöðum þar sem þroskaheftir dveljast.

Ráðherra getur í reglugerð sett nánari ákvæði um þjónustu þessa svæðisbundið eða fyrir allt landið, að fengnum tillögum svæðisstjórnar (svæðisstjórna) og stjórnarnefndar.

2. KAFLI
Tilkynningarskylda.

6. gr.

Komi í ljós við mæðraskoðun að líkur séu til að barn verði þroskaheft, ber viðkomandi eftirlitsaðila þegar í stað að tilkynna foreldrum það og í samráði við þá hlutast til um frekari rannsókn.

7. gr.

Komi í ljós við fæðingu eða eftir fæðingu einkenni, er benda til þess að barn verði þroskaheft, ber viðkomandi heilbrigðisstarfsmanni að tilkynna það svæðisstjórn. Jafnframt skal á heilsugæslustöð fara fram frumgreining. Skal foreldrum gerð grein fyrir hugsanlegri þroskaheftingu.

Svæðisstjórn tilkynnir niðurstöður frumgreiningar til greiningarstöðvar ríkisins ef þurfa þykir.

8. gr.

Við reglulegar heilsufarsskoðanir barna skal sérstaklega gefa gaum að líkamlegu og andlegu atgjörvi þeirra. Sama skylda hvílir á sálfræðiþjónustu í skólum. Komi í ljós einkenni um þroskaheftingu skal tilkynna svæðisstjórnum það og fer um slíkt í samræmi við 7. gr.

9. gr.

Sérhverjum, er starfar samkvæmt lögum þessum, ber að gæta fyllstu þagmælsku um það er hann kemst að í starfi sínu samkv. 3. kafla þessara laga.

Reynist grunur um þroskaheftingu ekki á rökum reistur skal eyða öllum skráðum upplýsingum um athugun á því.

3. KAFLI
Greiningarstöð ríkisins.

10. gr.

Ríkið starfrækir eina aðalgreiningarstöð, greiningarstöð ríkisins. Hlutverk hennar er fyrst og fremst:

a) Rannsókn og greining á þroskaheftum, sem vísað er þangað.
b) Tilvísanir til meðferðaraðila.

c) Ráðgjöf fyrir foreldra, forráðamenn og meðferðaraðila.
d) Skráning og varðveisla upplýsinga um þroskahefta í samvinnu við fræðslu- og heilbrigðisyfirvöld.
e) Leiktækjaþjónusta og uppeldisráðgjöf fyrir foreldra og forráðamenn.
f) Leiðbeiningarstarf og þjálfun starfsmanna, er annast þjónustu samkv. 5. gr., í samvinnu við svæðisstjórnir.

Á greiningarstöð ríkisins skulu starfa:
Forstöðumaður, sérmenntaður í uppeldi og umönnun þroskaheftra.
Læknar.
Sálfræðingar.
Félagsráðgjafar.
Sjúkraþjálfarar.
Sérkennarar.
Iðjuþjálfar.
Þroskaþjálfar.
Fóstrur auk aðstoðarfólks.

Heimilt er að fela starfandi stofnunum verkefni greiningarstöðvar ríkisins uns hún tekur til starfa.

4. KAFLI
Þjónusta og stofnanir.

11. gr.

Veita skal þroskaheftum þjónustu á almennum stofnunum að svo miklu leyti sem unnt er.

Búa skal þannig að almennum stofnunum að þeim sé kleift að annast slíka þjónustu.

12. gr.

Stofnanir fyrir þroskahefta skulu vera:

1. Deildir tengdar dagvistarstofnunum og leikskólum.
2. Göngudeildir, þar sem jafnframt skal veita eftirvernd.
3. Skammtímafósturheimili.
4. Leikfangasöfn.
5. Skóladagheimili.
6. Sambýli (Pensionöt).
7. Afþreyingarheimili.
8. Hjúkrunarheimili.
9. Verndaðir vinnustaðir ásamt vinnumiðlun.
10. Heimili sjálfseignarstofnana og annarra aðila.
11. Vistheimili.

Ráðherra skal með reglugerð kveða nánar á um starfsemi þessa og verkskiptingu milli einstakra stofnana.

13. gr.

Umsóknir um þjónustu og vistun á stofnunum, sbr. 12. gr., skulu sendar viðkomandi svæðisstjórn. Svæðisstjórn heimilar vistun að höfðu samráði við forstöðumann, enda sé áður leitað umsagnar greiningarstöðvar ríkisins og hún hafi mælt með vistun.

Sé um að ræða stofnanir, sem reknar eru af öðrum aðilum en ríkinu, skal jafnframt hafa samráð við stjórnir þeirra.

14. gr.

Þroskaheftum, sem af óviðráðanlegum ástæðum að mati svæðisstjórna njóta ekki kennslu eða þjálfunar utan heimilis, skal séð fyrir ókeypis kennslu og þjálfun við þeirra hæfi. Svæðisstjórnir skulu sjá um að þessi þjónusta verði veitt að höfðu samráði við hlutaðeigandi aðila og greiningarstöð ríkisins.

15. gr.

Framfærendur þroskahefts einstaklings, sem eingöngu dvelur í heimahúsum og þarfnast umönnunar eða gæslu að dómi svæðisstjórnar, að höfðu samráði við greiningarstöð ríkisins, eiga rétt á aðstoð. Viðkomandi sveitarfélög skulu sjá um að aðstoð þessi verði veitt.

Kjósi framfærendur að annast þetta sjálfir og telji svæðisstjórn þá til þess hæfa, skal aðstoð veitt með peningagreiðslum. Slíkar greiðslur skulu miðaðar við hálft daggjald á meðalstofnun samkvæmt 12. gr. 10. tl., allt eftir tegund vistunar.

16. gr.

Leyfi til reksturs stofnana fyrir þroskahefta veita hlutaðeigandi ráðuneyti, allt eftir því hver stofnunin er, að fengnum tillögum stjórnarnefndar samkv. 3. gr.

Öðrum aðilum en hinu opinbera skal heimilt að reka stofnanir fyrir þroskahefta eftir nánari reglum, sem settar verða.

5. KAFLI

Rekstur og kostnaður.

17. gr.

Ríkið skal sjá um að komið verði á fót þeim stofnunum, sem taldar eru upp í 12. gr., tölulið 2—9. Kostnaður greiðist úr Framkvæmdasjóði, sbr. 6. kafla. Sveitarfélög sjá um að koma upp deildum samkv. 1. tölul. 12. gr. og fer um þann kostnað í samræmi við lög nr. 112/1976.

Ríkið tryggir þroskaheftum ókeypis vist á þeim stofnunum, sem um getur í 12. gr., og greiðir alla þjónustu á þessum stofnunum.

Flutningur til og frá þjónustustofnun greiðist sem hluti af rekstrarkostnaði viðkomandi stofnunar.

Kostnaður samkv. 14. og 15. gr. greiðist úr ríkissjóði.

18. gr.

Af kostnaði vegna reksturs stofnana samkv. 12. gr. tl. 1—9 greiðir ríkissjóður 85% en sveitarsjóðir 15%. Ráðherra er heimilt að fela sérstakri opinberri stofnun að annast greiðslur og jafna niður á sveitarfélög og að innheimta þeirra hlut í samræmi við fjölda íbúa 16 ára og eldri miðað við síðasta manntal.

Greiða skal til stofnana með föstum mánaðarlegum greiðslum fyrir 10. hvers mánaðar.

19. gr.

Kostnaður vegna starfa greiningarstöðvar ríkisins greiðist úr ríkissjóði.

Setja skal reglur um greiðslu kostnaðar vegna ferða einstaklinga til og frá greiningarstöð ríkisins.

20. gr.

Kostnaður vegna starfa stjórnarnefndar greiðist úr ríkissjóði.

21. gr.

Kostnaður vegna starfa héraðslækna og fræðslustjóra í svæðisstjórn samkv. 4. gr. greiðist af viðkomandi stjórnvöldum.

Kostnaður vegna starfa fulltrúa sveitarstjórna greiðist af viðkomandi sveitarfélögum í samræmi við fjölda íbúa 16 ára og eldri. Kostnaður vegna starfa fulltrúa foreldrasamtaka greiðist úr ríkissjóði.

22. gr.

Greiddur skal eðlilegur dvalarkostnaður þroskaheftra á stofnunum samkv. 12. gr. 10. tl.

Daggjöld samkvæmt þessu skulu ákveðin fyrir allar stofnanir, sem ekki eru í eigu hins opinbera, af stjórnarnefnd samkv. 3. gr., að höfðu samráði við daggjaldanefnd samkv. almannatryggingalögum og fulltrúa frá hlutaðeigandi stofnun.

23. gr.

Fyrir lok júnímánaðar skal liggja fyrir áætlun um útgjöld samkv. lögum þessum fyrir komandi fjárlagaár.

6. KAFLI
Framkvæmdasjóður.

24. gr.

Stofna skal sjóð er nefnist Framkvæmdasjóður öryrkja og þroskaheftra og er hann í vörslu félagsmálaráðuneytisins.

Hlutverk sjóðsins er að fjármagna þær framkvæmdir, sem taldar eru í 1. mgr. 17. gr., og aðrar framkvæmdir ríkisins vegna sérkennslu og endurhæfingar, einnig endurhæfingarstöðvar og dvalarheimili, sem ekki er fyrirsjáanlegt að fé verði veitt til úr þeim lána- og styrktarsjóðum, er um getur í lögum nr. 27/1970, eða á annan hátt, sbr. enn fremur 2. mgr. 26. gr.

25. gr.

Tekjur sjóðsins eru:

a) Ríkissjóður skal árlega leggja sjóðnum til a. m. k. 1 000 milljónir króna. Skal sú fjárhæð hækka í hlutfalli við verðlagsvísitölu miðað við árið 1979 að grunni.
b) Frjáls framlög og aðrar tekjur er til kunna að falla.
c) Vaxtatekjur.

26. gr.

Stjórnarnefnd, sbr. 3. mgr. 3. gr., annast stjórn sjóðsins. Hlutverk hennar er að ráðstafa fé sjóðsins í samræmi við ákvæði 24. gr., að fengnum tillögum ráðuneyta félagsmála og menntamála. Leita skal staðfestingar viðkomandi ráðherra, sbr. 52. gr. laga nr. 63/1974 og 5. gr. laga nr. 27/1970.

Heimilt skal þó að verja allt að 10% af ráðstöfunarfé sjóðsins til annarra sameiginlegra verkefna varðandi sérkennslu og endurhæfingu, sem ríki eða sveitarfélagi ber sannanlega ekki að greiða.

Við úthlutun úr sjóðnum skal taka sérstakt tillit til fjölda einstaklinga, sem úrlausnar þarfnast á hverju sviði og í hverju byggðarlagi. Varast ber að ráðast í óhæfilega mörg verkefni samtímis.

27. gr.

Formaður stjórnarnefndar annast daglegan rekstur sjóðsins í skrifstofu félagsmálaráðuneytisins, nema ráðherra ákveði aðra tilhögun.

28. gr.

Menntamálaráðuneytið lætur stjórnarnefndinni í té árlega endurskoðaða áætlun um þörf stofnana vegna kennslu þroskaheftra, sbr. 52. gr. laga nr. 63/1974, og gerir tillögur um fjármögnun hennar. Ráðuneytið veitir sjóðsstjórn allar upplýsingar um kennslu þroskaheftra, þar á meðal um sérkennsluþörf í hverju byggðarlagi og í landinu öllu.

29. gr.

Félagsmálaráðuneytið í samráði við endurhæfingarráð lætur stjórnarnefnd í té áætlun og upplýsingar varðandi endurhæfingu. Þessir aðilar skulu gera reglulega könnun á þörfinni fyrir endurhæfingar- og vinnustöðvar með tilliti til hvers byggðarlags og landsins alls. Könnunin skal einnig ná til dvalarheimila.

Lána- og styrktarsjóðum þeim, sem um getur í endurhæfingarlögum, er skylt að veita stjórnarnefnd reglulega yfirlit yfir það fé, sem er til ráðstöfunar og fyrirhugað er að verja til framkvæmda.

7. KAFLI
Ýmis ákvæði.

30. gr.

Svæðisstjórnir og stofnanir samkv. 12. gr. skulu senda stjórnarnefnd reikninga yfir reksturinn ásamt skýrslu fyrir hvert almanaksár eigi síðar en fyrir lok febrúar ár hvert.

31. gr.

Ráðherra setur með reglugerð nánari ákvæði um framkvæmd laga þessara.

32. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1980. Frá og með sama tíma falla úr gildi lög nr. 53/1967 um fávitastofnanir, ásamt síðari breytingum að undanskildum lögum nr. 12/1977. Auk þess falla úr gildi öll ákvæði almannatryggingalaga nr. 67/1971 ásamt síðari breytingum, sem ekki samrýmast lögum þessum. Enn fremur ákvæði annarra laga, sem kunna að ganga í berhögg við þessi lög.

Ákvæði til bráðabirgða.

Þegar í stað skal hefjast handa um stofnun sérstakrar deildar í félagsmálaráðuneytinu, sbr. 2. gr., og skipun í stjórnarnefnd samkv. 3. gr. og svæðisstjórnir samkv. 4. gr., þannig að starfsemi þessara aðila verði að fullu hafin við gildistöku laganna.

Þær stofnanir, er starfa við gildistöku laganna, mega starfa áfram óbreyttar til ársloka 1982. Þær skulu eigi síðar en í lok september 1982 senda umsókn um starfsleyfi í samræmi við 16. gr. laganna og skal með umsókn fylgja nákvæm lýsing á fyrirhugaðri starfsemi.

Gjört í Reykjavík 30. maí 1979.

Kristján Eldjárn.
(L. S.)

Magnús H. Magnússon.